

ინტერვიუ

გვიანდობა ზუგდიდის სამეცნიერო ცენტრი — ისტორიული მუზეუმის დირექტორი, ისტორიის მეცნიერებათა კანდიდატი გ. მ. ე. ბ. ა. ბ. ა. ბ. ა. ბ.

— უწინარეს ყოვლისა, ნება მომეცით მოგილოცოთ სამეცნიერო ცენტრის წარმატებით მუშაობას და მისი მნიშვნელოვანი როლის შესახებ...

— გმადლობთ. სასიამოვნოა, რომ ამ მეტად მნიშვნელოვან თარიღს დაეძინება მუზეუმის დირექტორისა და მისი მუშაობის...

— არ შეეცდები თუ ვიტყვი, რომ ქალაქის მცხოვრებთა დიდი კმაყოფილება გამოიწვია პრეფექტის პოლიციამ მუზეუმისათვის...

— ბატონო თამაზ გორგოლიანის წინადადება პირადად ჩემთვის მოულოდნელი არ ყოფილა. მას ასეთი სურვილი წერილის გამოქვეყნებამდე და შემდეგაც არა...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

რისი გათვალისწინება, ძველი დოკუმენტური მასალების შეგროვება, ამის საფუძველზე შეკეთდა...

უნდა იყოს, რომ ამ პროექტის ერთგვარად განხორციელება პრაქტიკულად შეუძლებელია, მისი...

— ზუგდიდელთა განსაკუთრებით გაცხადებულ მოთხოვნა მუზეუმის მიმდებარე ტერიტორია, უხეშად თუ ვიტყვით, საძოვრად არის...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

ემ, თუ ეს დანებობა გადაწყვიტა, დარწმუნებული ბრძანებდით...

— ჩვენ მუზეუმის წიგნთსაცავი, ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე, ერთ-ერთი უმდიდრესი...

მუზეუმის ხვალისდელი დღე

პასუხისმგებლობა მთელია, არ გვებუ- მრებით, ეს ნამდვილად ასეა...

— ჩვენი მუზეუმი მდიდარია ძვირფასი ექსპონატებით: თამარ დედოფლის დედისეული ჯვარი...

— ჩვენი მუზეუმი მართლაც მდიდარია არა მხოლოდ ექსპონატების რაოდენობით, არამედ...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

ალტრი კულტურის ძეგლები და ა. შ.

— ჩვენ მუზეუმის წიგნთსაცავი, ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე, ერთ-ერთი უმდიდრესი...

— ჩვენი მუზეუმი მდიდარია ძვირფასი ექსპონატებით: თამარ დედოფლის დედისეული ჯვარი...

— ჩვენი მუზეუმი მართლაც მდიდარია არა მხოლოდ ექსპონატების რაოდენობით, არამედ...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

ური და ებრაელები მასალების კატალოგები, ამ სამუშაოთა...

— ჩვენი მუზეუმის წიგნთსაცავი, ყოველგვარი გადაჭარბების გარეშე, ერთ-ერთი უმდიდრესი...

— ჩვენი მუზეუმი მდიდარია ძვირფასი ექსპონატებით: თამარ დედოფლის დედისეული ჯვარი...

— ჩვენი მუზეუმი მართლაც მდიდარია არა მხოლოდ ექსპონატების რაოდენობით, არამედ...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

— მათთვის უნდა მოგახსენოთ, რომ მუზეუმი დალიანების მამულების მემკვიდრე არ არის და არც სასახლეების მიმდებარე ტერიტორია მის განკარგულებაში...

მათთვის უნდა მოგახსენოთ

უსაქმოდ რა გაბაძლებინებს

რესპუბლიკაში შექმნილი დაძაბული სოციალურ-ეკონომიკური ვითარება ერთიანად ზრდის ნებ...

დობ, საქართველოში უმარავ- მა სიძნელე და წინააღმდეგობა...

მათთვის უნდა მოგახსენოთ

ისა თითოეული ჩვენთაგანის მო-

ნდომება აუცილებელია. მართო წუწუნით არაფერი არ გამოვა...

კომპლექსური გაკვეთილები —

გარე სამყაროში

დღეს, როდესაც ქართველთა რების ძველებური წესი, ახლი...

სკოლის დირექციის (დირექტორი ვ. კალაძე) მხარდაჭერით კომპლ...

ადრინდელ პერიოდში გრიგოლიუს ტერიტორიას ყულიშკარი ერქვა ანუ ქასუნი ბატონების ა. ტუღუშისა და ა. თორდისა წერილები

ზემოქვემოაღიან ჩანს, რომ ყულიშკარის ეკლესიის მშენებლობის სამუშაოს დასრულების დარბევამდე სულ ფიგურირებენ ეგნატე როგავს წინაარსები და ეგნატეს შემდგომი შთამომავლობა, რომლებიც გრიგოლიუსის ტერიტორიაზე ცხოვრობდნენ.

ყულიშკარელი მხედრების გენეალოგია ამტკიცებს, რომ სწორედ ყულიშკარს ეკუთვნოდა აღნიშნული გრიგოლიუსის ტერიტორია. ქვემოთ ნახსენები მხედრების პირველი შვიდი თაობა დაბადებულია ყულიშკარში. ქუთაისის გუბერნიის სათავადაზნაურო საქრებულოს ფ. 150 №1-ში ინახება მასალები თავად მხედრების (ხეცია) შესახებ, რომლის მიხედვით დგინდება მხედრების ათი თაობა. მასალები მოგვარდა საქართველოს ისტორიული გვარების საქრებულოს შთავარება გენეალოგმა ბატონმა იური ჩიქოვანმა. ყულიშკარში დაბადებული მხედრების მერვე თაობის წარმომადგენელია გულიშკარე შალვაძე მხედრე, რომელიც ცხოვრობს ობუქში. მისი შვილიშვილი გულიშკარე თორდისა მხედრე მეთექვსმეტი თაობაა, რომელიც დაიბადა 1870 წელს ყულიშკარში (გრიგოლიუსი) — ასეთი ჩაწერა ნიშნავს რომ როცა ყულიშკარი გაიყო, ის ტერიტორია გრიგოლიუს მიეკუთვნა, ე. ი. გრიგოლიუსის ტერიტორიაზე უცხოვრია. გუდუს ნასახლარია ზუგდიდისა და წაღერის მხედრების (უფრო ზუსტად, გრიგოლიუსისა და წაღერის მხედრების) საზღვარზე. გუდუს შვილები დაიბადნენ ყულიშკარში (გრიგოლიუსი), აი ისინი: შალვა 1910 წ. მერე 1913 წ. ცხოვრობს ოჩამჩირეთში, ნიკოლოზი 1915 წ. გიორგი (მორტი) 1919 წ. აღსანიშნავია, რომ გიორგი იწერება გამწვანებულ მირგატას გვარზე. მშობლები დაშინებულიები იყვნენ და ახლო ნათესავზე გამაშვილესო, ამბობს გიორგი. გუდუს ბაბუა ბეჟან დავითის დასასრული. დასაწყისი იხ. გვ. „ოლიში“ №124.

ძე მხედრე მეთექვსმეტი თაობაა, რომელიც დაიბადა 1822 წ. მისი შვილები: კონსტანტინე (კონსანტელი) 1846 წ. (ყველაზე დაბადების წელი წერია) მიხეილ (მიხა) 1850 წ. ყულიშკარში მიხას ჰყავდა 11 შვილი. პლატონი 1853 წ. ყულიშკარში (გრიგოლიუსი), ელიზბარი 1864 წ. ყულიშკარში (გრიგოლიუსი), გრიგოლი 1857 წ. ლევანი (კიტი), 1860 წ. ყულიშკარში (გრიგოლიუსი). მისი ნასახლარია ხასიების დასახლების ახლოს. კიტის ჰყავდა 10 შვილი, რომლებიც დაიბადნენ ყულიშკარში (გრიგოლიუსი). მიხა ელიზბარის ძე მხედრე დაიბადა 1876 წ. ცხოვრობდა გრიგოლიუსის ძველ სკოლასთან ახლოს. პირველი თაობა ბეჟანი, მორტი დავითი, ბეტრე, შალე, ნიკო მესამე თაობა კი არის გიორგი და დავითი. გუდუ მხედრის ნასახლართან არის გუდუს წყარო. სოფელ გრიგოლიუსში, მურენოების საზღვართან არის სასაფლაო, სადაც დასაფლავებულია გუდუ, ძმა გიორგი თავისი ცუდლით, გუდუს შვილი ნიკოლოზი და სხვა. მოგახსენებთ კიტის შესახებ შვილზე დავითზე. 1991 წლის 29 ივნისის „საქართველოს რესპუბლიკაში“ ლ. ხუბულურის წერილში ვკითხულობთ: „დავით ლევანის ძე მხედრე დაიბადა 1897 წელს ზუგდიდის მაზრის სოფ. ყულიშკარში (ახლანდელი გრიგოლიუსი) ოფიცის, თავად ლევან ბეჟანის ძე მხედრის ოჯახში. 1914 წელს მამაკობისათვის დავით კიტის ძე მხედრე გიორგის ქვრის ორი ორდენითა და

ოქროს იარაღით დაუჭიდდნენ. მასხურობდა საქართველოს დამოუკიდებელ არმიას. საქართველოს ანექსიის შემდეგ ებრძოდა მოძალადეებს. კიტის შვილიშვილმა ქალბატონმა ნინო ქიქოძემ პირად საუბარში თქვა: „კიტის მამა ბეჟანი ყულის ეკლესიაშია დასაფლავებული“. სოლომონ ზაოლასტანიშვილის პარკვეში „საქართველოს 1924 წლის ამბობება“ — წერია: „სამეგრელოში მოძრაობას გენერალ თოდუბის შემდეგ სათავეში ჩაუდგა როტმისტრი დავით მხედრე“. მხედრის მეთაურობით ქ. სეჯაი დაიკავეს, „ჩქა“ განაიარაღეს, შავრამ რუსებმა მხედრე დაჭრეს და ხალხი დამარცხდა. დავითის მოღვაწეობით გრიგოლიუსის — ყულიშკარის ისტორიის შესანიშნავი ფურცელი ჩაიწერება. ზემოაღნიშნული ფაქტებიდან გამომდინარე, საბოლოოდ შეიძლება თქვას, რომ გრიგოლიუსის ტერიტორიას ადრინდელ პერიოდში ყულიშკარი ერქვა. ზუგდიდში მოქალაქეთა მდგომარეობის სარეგისტრაციო წიგნში (№30, №31) მოცემულია სოფ. ყულიშკარში (ახლანდელი გრიგოლიუსის ნაწილი) დაბადებულების სია, დაბადების წლების მიხედვით. გაგაცნობთ ზოგიერთ მათგანს: ესებუა შურა კალიბრატის ასული 1928. შალიავა გოგუცა სიღარეს ასული — 1928. როგავა სონია ერმინეს ასული — 1928. როგავა გრემა ძიკის ძე — 1928. როგავა შალიკო სტეფანეს ძე — 1922. ხასია შახანი დათას ძე — 1922. ლემონქარია ოლია დიანოზის ასული — 1921. არახანია თამარი მიხას ასული

— 1918. როგავა შოთა ბიტორის ძე — 1925. სოფ. ალავერდისკარში (ახლანდელი გრიგოლიუსის ნაწილი) დაბადებულების (№30, №31) სია: ქობალია მეგონა იონას ძე — 1923. გულუა უტა ჯოგას ძე — 1928. გულუა შურა ბანკოს ასული — 1928. ლავროვა პონტე პეტრეს ძე — 1921. ესებუა შენია კირილეს ასული — 1921. ანთელავა ძუკუ ივანეს ძე — 1921. ლურჯია გვანჯი სილოვანის ძე — 1922. გულუა შორე ანტონის ძე — 1922. ახსავა ალიოვა კირილეს ძე — 1921; გამოდის, რომ გრიგოლიუსის ტერიტორიის ერთ ნაწილში დარჩა ყულიშკარი, მეორე ნაწილში კი იქნება სოფელი ალავერდისკარი. 1924 წლის საარქივო მასალებში აღკვეთილია ზუგდიდის მაზრის ყველა სკოლებისა და მასწავლებლების სია, სადაც წერია: „სოფელ ალავერდისკარის 4 წლიანი სკოლა. მასწავლებლები: გულუა ნესტორ, ესებუა ელიზბარი“. იქვე წერია: ყულიშკარის მეორე სკოლა, მასწავლებელი სვიმონი როგავა“. (ზუგდიდის არქივი, ფონდი 851, საქმე 114). (11) 5. ფურცელი 84). ეს სკოლა იყო ყულის ეკლესიასთან ახლოს, ახლანდელ გრიგოლიუსის ტერიტორიაზე. საარქივო მასალებში ინახება: ზუგდიდის მაზრის 1928 წლის ოქმი, სადაც მოცემულია სოფელ ალავერდისკარის კურსდამთავრებულთა სია: „ალავერდისკარის პეტრე — 28 წლის, ანთელავა არუ — 24 წლის, ლავროვა იაკობი 30 წლის და ა. შ.

სკოლის გამგე გულუა ნესტორი, ანთელავა აკაი“ (ზუგდიდის არქივი, ფონდი 851, საქმე 154). 1928 წლის მოსახლეობის აღწერის მასალებში ყულიშკარის სასოფლო სახეობის დასახლებულ პუნქტში წერია: ალავერდისკარი 502 სული, უჩაშკა 584 სული, ყულიშკარი 1718 სული. 1931-32 წლებში გამოცემულ საქართველოს საზოგადო რუკაზე დატანილია ალავერდისკარი, ყულიშკარი, საკურდულია. შთავარია, სოფლის ისტორია არ უნდა დამახინდეს. ამიტომ საქართველოს ენციკლოპედიაში და პროფ. ალ. ლლონტის წიგნში უნდა მოხდეს ასეთი შესწორება — გრიგოლიუსი ყოფილი ალერტისკარი, ყულიშკარი. დასკვნა ასეთია: ადრინდელ პერიოდში გრიგოლიუსს ერქვა ყულიშკარი. შემდეგ შეიქმნა ალერტისკარის უბანი ყულიშკარში. როგორც ჩანს, ამ საუკუნის ოცნა წლებში მას მიეცა სოფლის სტატუსი (1926 წლის აღწერის მასალები). კომუნისტებმა ორივე რელიგიური სახელი გააუქმეს. 1932-38 წლებში ყულიშკარი გაიყო ორ ნაწილად და შეიქმნა ორკონიძის და გრიგოლიუსის, ალავერდისკარი და ლევანდელი გრიგოლიუსის ერთი ნაწილი. ადრინდელ პერიოდში კი გრიგოლიუსი ეკუთვნოდა ყულიშკარს. ამიტომ გრიგოლიუსის ტერიტორიაზე ორივე რელიგიური სახელი, რომ შეუნარჩუნდეს ალბათ ასე აქვობებს: 1. გრიგოლიუს ალუდინონ ძირძველი ისტორიული სახელი ზემო ყულიშკარი. 2. გრიგოლიუსი, იქ, სადაც ადრე იდგა აშენდებმა ალერტის ეკლესია სოფლის მოსახლეობისათვის. ამით დაზარალებული მხარე არ იქნება. რა თქმა უნდა, სოფელი თუ იქნება თანახმა. მ. რუმბაძე, ფიზიკა-მათემატიკის მეცნიერებათა კანდიდატი, სოფ. მეცნიერებათა აკადემიის გეოფიზიკის ინსტიტუტის უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი. გვხოვთ კონორარი გადარცხოთ მიწისძვრით დაზარალებულთა ფონდში.

გ უ ნ ე ბ ა მ ბ რ ძ ბ ე ბ ე ლ ი ბ

მრავალჯერ გადამიზახავს ნაბიჯი, ზიანსაც ვაყენებდი მოსახლეობას, მაგრამ მისათმენი და ესატანი მეც მქონდა. სტიქიური უბედურების დროს ფესვებიანად მოგროვილი ნაძვი ან ფიჭვი გადამკვდავდა ხოლმე მოკვამდე წყაროს წყალს. ვხედავდი თვალწინ როგორ გადაიქცეოდა დაგუბებული წყალი ტბად. ავიხიომასწავებლად ვგრძნობდი, რა უბედურებასაც მიქადა ყოველივე, რამდენავე მინატრია კოდცი: „რა იქნება მოხდეს სასწაული და აღამიანის გულმოდგინებაში მიხსნას უბედურებისაგან“. მაგრამ ვადიოდა დღეები, თვეები და არც არავინ იყო ჩემი გამკითხავი. შარტლაც და ვერ გაუძლებდა ბუნებრივი ქმბიარი წყლის მოწოლას და... მოსახლენიც მოხდებოდა. დიდ მფინარების მსგავსად შემოიჭრებოდნენ უკვე ძალაღქცულთა პატარა მდინარეები. ჩემს საბრძანებელში და მოულოდნელად

ენ გ უ რ ი ს ს ა ტ კ ი ვ ა რ ი (ჩანახატი)

კალამოტიც ადიდებოდა, სიჩქარე მომაკრებელი მივარდევდებ სამდინარე გზას და შიანც აზვირთებულ ტალღებს უსიამოდ ჩაეხმოდა ჩემი მისამართით გამოთქმული საყვირები, დაუმსახურებელი გაიყვანა, ჩემი შერტრება უკვე არანაირ ძალას შეეძლო. უწყრო ვიყავი წყლის წინაშე, რომელიც შემწარავი ძალით ანადგურებდა ირგვლივ ყოველივეს, ამსხვრევდა ხელოვნურ ქვირებს, განა ის ტრაგედიაც მე არ შეთვლება ცოდავად, ამ რაღდენიშე წლის წინ რომ დატრიალდა მდინარისპირა შემოგარენში? ლეგენდადქცეულმა პატარა წყაროს წყალმა საძირკვლიანად ჩაძირა ჩემს ტალღებში ქვარუნის კაშხალთან აგებული ორსართულიანი რესტორნის კაპიტალური ნაგებობა. კიდევ რა მტკიცა და რა მწუ-

ხეობ? ამხაც მოგახსენებთ. დღმა ჯინებიდან, ხელმარჯვნივ, გვირავით, რამდენიმე კილომეტრის მანძილიდან მიწისქვეშა ბესით შემეგრეთეს მდინარე ერისწყალს, ჩემს პარალელურად შოკო მდინარე მაგანასაც გზა აუტრიეს—დინება შეუცვალეს, ასე რომ, დიდი ძალა ვართ. შემთხვევით კი არ გვეძახიან სამქმდნაფიც შენაკადს. არადა, როგორც იტყვიან, სხვა გზა სხვა სხნა არ გვექონდა. ისედაც ერთმანეთს უნდა ამოვდგომოდით იმედოდ და საურდენად. ხუშრობა ხომ არ იყო, დინება შეუცვლილი სამი მდინარის ერთ წყალსაცვ არხში (გალის რაიონის სოფელ დინაურგაში მოქცევა) ალბათ ბედისაგან ისევე ჩვენსავით დაჩაგრული მდინარეები თუ გავვიგებენ: არადა, როგორი დაღლილნი, არაქამოცდილნი შეგ-

ვერთეს შავ ზღვას... თითქოსდა კეთილ მოგონებად დამჩჩა ის ნეტარი დრო, როცა გულს მიხარებდა მონავე ტალღებზე მოთამავე კალმახის, ორაგულისა თუ სხვა თევზების ცქერა, დღეს მათ ზურგი შეგვაქცევს. ადვილი მისახვედრია, ენგურბესის მშენებლობის დროს დინაშობის ხშირ აუფეთქებებს ვერ გაუძლეს წყლის ბინადრებმა და. უკვალოდ გაქრა მათი სახსენებელი. ამჟერად ვერ მოვიამინე, ვცადე გვირაბიდან გაპარვა, რომ გავყოლოდი ძველ დინებას. უწინდებურად მიმეწოადებინა მოსახლეობისათვის საშენი მასალა, მაგრამ ამოღ. მტკიცე მასალით ნაშენი გვირაბი ვერ გავარდვი და მივსდევ ისევ რკინა ბეტონის მკერვე კედლებს... იქნებ დროა, ამაზეც იწ-

რუნონ, რომ დინაურგის შემოგარენში გახსნან სათევზე შეურნეობა, არადა სამი მდინარისაგან მოტანილი საკვები უთევზოდ ლაბება. შრავლ საუკუნეს ითვლის ჩემი, ამბობს რეზუმი ტალღები, საამყოდ და გულგანსაბარდისიცი შეყოფა, რომ მდინარისპირა შემოგარენი მდიდარია უძველესი ციხე-კოშკებით, გამოქვაბულებით, სამკურნალო წყლებით. ასე მგონია, მათი სიძველე, სიდიდე და სილამაზე მარტო ერის კი არა, ჩემი სიამაყეცაა. არადა დავლაზე მიმდგარი სათანჯოს, ოცარცევა და რუბის ფიხე-კოშკები. კარგად ვაყი, რომ ჩვენს მშადნაფიცობას ყველაზე მტკიცე ბალაგარი სწორედ დღეს ენაჭიროება, რათა უფრო არ დაიშალოს, არ დაირღვეს ბუნების მთლიანობა, ნაკლებად შეგნოს მის პირველყოფილბას აღამიანის გონება და ხელი. გენო ხანსახსურდნი.

